

חוצים את הקווים

קונפליקטים מיניים וחציית גבולות בעולם הרבנות

ביחסיו של הרב עם חברי קהילתו מעורבים רגשות חזקים ואמון אנושי - אלה מזמנים סיטואציות שעלולות להיות בלתי צפויות ובלתי יציבות. כדי להתמודד עם אתגר זה על רבנים וחברי קהילה להפנים את היסודות הפסיכולוגיים הבסיסיים הנוגעים לכוח, כריזמה ושימוש לרעה בשררה. מודעות הרב לרגשותיו שלו עצמו היא הצעד הראשון בבניית כלים להתנהגות נאותה

מישל פרידמן

מטרת מאמר זה היא לבחון את העוצמה והסכנות הטמונות בכריזמה רבנית מנקודת מבט חינוכית, מתוך הנחה כי רבנים זקוקים להדרכה מסודרת ויסודית הנוגעת להצבת גבולות בעבודתם. לטענתי השאלה שצריכה להטריד אותנו אינה "מה לעשות אם רגשות טעונים, ארוטיים ובלתי צפויים מתפתחים בין הרב לחבר הקהילה", אלא "מה לעשות כאשר מצבים כאלה קורים". כדי להסביר את דבריי אציג להלן סקירה קצרה של האספקטים הפסיכו-דינמיים הבסיסיים הבאים לידי ביטוי בתפקיד הרב, ולבסוף אתאר את ישיבת "חובבי תורה" כמודל של חינוך רבני לרגישות לגבולות.

המורכבות הרבנית

הדיון הנוגע לגבולות המקצועיים של הרב מתחיל בבחינת התפקידים הרבים המוטלים עליו: מורה, פוסק, דמות המשמשת דוגמה אישית, אחראי לתפילות ולטקסים, אמרגן קהילתי, יועץ, מקור השראה רוחני, מנהיג בעל תבונה, ועוד. לא משנה מהו מבנה האישיות ומהם הכישרונות של רב זה או אחר - כדי לבצע את שליחותו רבת הפנים

ד"ר מישל פרידמן (MD) מנהלת את מרכז הייעוץ הרבני בישיבת "חובבי תורה" בניו יורק.

המאמר תורגם מאנגלית בידי דויד פלברג; הוא מתפרסם **בדעות** בעקבות מפגש של ד"ר פרידמן עם חברי תוכנית "גוונים" לקידום פלורליזם יהודי בישראל.

שיוצרים את הדרישות האלה. כדי להתמודד עם האתגרים הרבים על הרבנים וחברי קהילה גם יחד להפנים את היסודות הפסיכולוגיים הבסיסיים הנוגעים לכוח, כריזמה ושימוש לרעה בשררה, ולזכור את הסכנה הטמונה בכריזמה הרבנית ובכוח הרגשי הכרוך בתפקיד הרב. על הרב עצמו לעמוד תמיד על המשמר כדי להעריך את מצבו הנפשי הפרטי, כדי לווסת את המרחק בין הקשבה סימפטית לחציית קו אשר תוביל להתנהגות אינטימית שאינה הולמת. כאן כדאי לציין את הקשר בין נרקיזיזם לכריזמה. התנהגות נרקיסיסטית בריאה, שהיא תכונה הכרחית בבניית אישיות, מאפשרת לנו להעריך נכונה את הצרכים וההצלחות שלנו. אנו מוצאים ליבה של נרקיסיסטיות אצל מנהיגים מוצלחים אשר השתמשו במתנת הכריזמה שלהם כדי להתמודד עם מטלות מורכבות ולעודד אחרים ללכת אחריהם. אולם נרקיסיסטיות עלולה לגלוש לפתולוגיה כאשר הצורך בסיפוק עצמי ובהאדרה אישית חוסם את כושר השיפוט, את יכולת האמפתיה או את הצבת הגבולות.¹

פסיכו-דינמיקה של גבולות לרבנים

כריזמה, בין שהיא שקטה וצנועה ובין שהיא מוחצנת וראוונת, רומזת על יכולת לעורר השראה, התלהבות ודבקות. בין אם הרב נולד עם כריזמה ובין אם הוא חייב לפתח את כישוריו החברתיים, עליו לכבד את נגזרות הכוח הקיימות במשרה הרבנית. לעולם הרב וחבר הקהילה אינם נמצאים באותה מדרגה, ואין זה משנה אם שניהם זהים בגיל, ברקע,

כראוי, על הרב להתקרב מבחינה פסיכולוגית ורוחנית לאנשים שהוא מבקש להנהיג ולהתחבר אליהם. יתרה מזאת, התפקיד המיוחד של רבנים מעמיד אותם במצב של אנשי סוד כאשר חברי קהילה מתייעצים איתם ושוטחים בפניהם את רגשותיהם העמוקים ביותר. סיטואציה מורכבת זו, שמעורבים בה רגשות חזקים, אמון אנושי ורגישות אישית של הרב, עלולה לעתים להיות בלתי צפויה ובלתי יציבה.

אנשי מקצוע הפועלים בתחום בריאות הנפש מקבלים הדרכה פורמלית הנוגעת למודעות לגבולות ונאבקים יום-יום בגלוי ובמוצהר במתחים הארוטיים החזקים העולים במהלך עבודתם. לפסיכולוג יש בדרך כלל משרד ושעות קבלה מסודרות, והוא אינו מתערה חברתית עם לקוחותיו; לעומת זאת, עבודתו של רב מציבה בפניו מידה מועטה בהרבה של גבולות בין החיים המקצועיים לחיים הפרטיים. הרב עשוי להתפלל לצד חבר קהילה בבוקר, ואז להעניק לו בצהריים ייעוץ בנוגע להתמודדות עם מחלה במשפחה או בעיה בזוגיות; הוא עשוי להתבקש לטפל בתלמידת תיכון שהיה מעורב בתכנון בת המצווה שלה, וכעת היא מתמודדת עם הפרעות אכילה. זאת ועוד, הרב עצמו או מישהו מבני משפחתו עלולים להתמודד עם בעיות מקצועיות או אישיות אשר חשופות לכל הקהילה. צריך לזכור כי רבנים, בדיוק כמו כל אחד ואחת מאיתנו, חולקים את אותם צרכים אנושיים וחווים אכזבה ובידודות. תפקידו המורכב של הרב חושף אותו לדרישות אמוציונליות תמידיות, ואינו מאפשר לו פרטיות או "דיסטנס" מהאנשים

היא תיכונסית בת 17. היא עשויה לראות ברב שלה - גבר צעיר בן 29 - דמות של בעל ואב לילדיה לעתיד, בניגוד להוריה הקרירים והמרוחקים; החיוך שלו עשוי להזכיר לה דמות פופולרית בטלוויזיה, שיוצא עם בחורה צעירה. האישה והנערה אינן מעוניינות בהכרח לפרוץ את הגבולות ביחסים עם הרב, אלא מעבירות את רגשותיהן כלפי דמויות אחרות לזירה הרגשית החדשה, שבה הרב פעיל.

המושג "העברה נגדית" יתייחס במקרה שלנו לאוסף של תופעות פסיכולוגיות אשר צפות ועולות אצל הרב עצמו: גברת א' עשויה להזכיר לרב את אחותו המבוגרת והנחמדה, או לחלופין - את המורה הביקורתית שלו מבית הספר היסודי. הרב של נערה ב' עשוי להיות נתון בלחץ עצום בעקבות לידת תינוק חדש במשפחתו, והוא פתאום מוצא את עצמו מחכה בקוצר רוח למפגשים ולשיחות עם הנערה, אשר גורמת לו להרגיש צעיר, חופשי ונאה יותר. יש להדגיש שעל אף שבדוגמאות הללו נרמזו כביכול בעיות בהצבת גבולות, הן מתארות תגובות טבעיות לחלוטין.

רבנים מוצפים בציפיות: לנחם ולהוכיח, לקרב ולשמור על מרחק, לשבח ולגער, ועוד. כדי לשמור על איוון פסיכולוגי ורוחני על הרב להיות מודע לכוחות הפסיכולוגיים המנוגדים הפועלים במקביל בכל סיטואציה נתונה, ויותר מהכול - על הרב להיות מחובר לאמוציות שלו. מודעות הרב לרגשות של עצמו וזיהוי רגשות החורגים מקווי היסוד הבסיסיים הכרחיים להבנת הפסיכולוגיה האישית שלו. זהו הצעד הראשון בבניית כלים להתנהגות נאותה. בין שהציפייה של הרב למפגש עם חברת קהילה גורמת לו התרגשות, ובין שהיא מעוררת בו סלידה, עליו להבין בדיוק מה הוא מרגיש בינו לבין עצמו. לאחר שעשה זאת הוא יכול להמשיך ולגבש סטנדרטים אישיים אשר הולמים את הציפיות ממנו כרב, ולפנות לעזרה או לטיפול ברגע שהוא מרגיש שהוא במצוקה.

רב פיקח צריך גם להבין שהוא משמש כתובת לכל מיני השלכות שיש להן קשר קלוש לאישיות שלו או למידת הידע שלו. חברי קהילה משני המינים עשויים לחפש את קרבתו מסיבות שונות ומשונות: אלמנה באבל עשויה למצוא ברב משענת של נחמה וכוח; מתבגרת שאינה מקובלת בחברה עשויה לראות ברב דמות מעודדת; וגבר עם בעיות זוגיות עלול לנסות לגייס את הרב

המושג "העברה" מתייחס לאוסף של רגשות, זיכרונות ואסוציאציות הקיימים בתת-מודע וצפים ועולים אצל אדם ביחסיו עם אדם אחר. בקונטקסט הרבני ניתן לחשוב על הדוגמאות הבאות: גברת א' היא אישה בגיל העמידה, נשואה באושר; הרב שלה, גבר בגיל 45, יכול להזכיר לה בצורה מעורפלת מנהל חביב בבית הספר מעברה, סלבריטי אופנתי או דמות סמכותית ממקום העבודה שלה. היא עשויה לחוש כלפיו קשת של רגשות: רצון למצוא חן ולהשביע את רצונו, להחמיא לו, לפלרטט איתו ואפילו למרוד בו. נערה ב'

בטמפרמנט ובשאיפותיהם בחיים - התפקיד הייחודי של הרב מעמיד אותו במקום אחר מחבר הקהילה באופן מהותי.

המפתח להערכת הסיטואציה שבין רב לחבר או לחברת קהילה טמון בהבנת המושגים "העברה" (טרנספרנס) ו"העברה נגדית" (קונטר-טרנספרנס), הקוברים מהפסיכואנליזה המודרנית. מושגים אלו מציינים סוגים של אינטראקציות בין בני אדם, אשר פעילות תמיד וקיימות מקדמא דנא, מאחר שהן מושרשות עמוק בתוך תוכנו.

מאוריצי גוטליב, יהודים מתפללים בבית הכנסת ביום הכיפורים

לצדו במאבק. מה יעשה רב כאשר האלמנה הטרייה נופלת על צווארו והנגיעה התמימה הופכת לחיבוק קרוב? מה אם הנערה עם הבעיות החברתיות מבקשת להיפגש עם הרב בשעה מאוד מאוחרת, או שהבעל המוטריד מבטיח לרב תרומה מכובדת אם יפתור את בעיות הזוגיות שלו לטובתו?

הצבת גבולות

כדי להבין את הגבולות בין הדרכה, מניפולציה וניצול, אני שואבת השראה מתוך הספרות המקצועית בתחום בריאות הנפש - במחקרים שמתייחסים לאותם גבולות בעזרת פרמטרים שונים: הגדרת התפקיד, זמן, מיקום, לבוש, שפה, מתנות, חשיפה עצמית ומגע פיזי.² פרמטרים אלה קובעים את האווירה הנאותה שהן הרב, הן הקהילה יוכלו לצמוח בתוכה.

תפקיד: זהו פרמטר בסיסי בהבנת גבולות. תפקיד הרב שונה מקהילה לקהילה, ותלוי בדרישות הקהילה ובאישיותו של הרב עצמו. הגדרה נכונה של תפקיד הרב היא הבסיס למסגרת הקשר עם הקהילה. על אף שתפיסת הרב את תפקידו תתפתח ותשתנה עם הזמן, תמיד יהיה עליו לשאול את עצמו: "האם זה מה שרוב עושה?" - לא כדי להגביל את פעילותו, אלא כדי לעצב התנהגות רבנית הולמת.

זמן: מושג הזמן מתייחס לשעות שהרב זמין בהן - בייעוץ, בביקור חולים או בשיחת טלפון. יש רבנים שמרגישים שהם חייבים להיות זמינים בכל שעה ביממה, והם מקדישים זמן רב מדי בטיפול בעניינם של חברי הקהילה. גישה זו מזיקה בטווח הארוך ועלולה לגרום לתרעומת אצל משפחתו של הרב. נוסף לכך היא עלולה גם לעורר לשונות רעות, דיבורים על הזמן שהרב מקדיש לחברי קהילה מסוימים וחשדות לאינטימיות יתרה או בלתי הולמת.

מיקום: יש חשיבות רבה למיקום הפיזי שהאינטראקציה בין הרב לחברי הקהילה מתקיימת בו. מפגשי ייעוץ והדרכה צריכים להתקיים במקום שמעודד פתיחות והקשבה, אך אינו יוצר אינטימיות מופרזת. דוגמאות לכך הן משרד עם חלון הפונה למרחב ציבורי, או שולחן קפה הממוקם בין הרב ובין איש שיחו. הפרטים הקטנים האלה מספקים את הגבולות הדרושים כדי לשמור על כבוד הדדי.

לבוש: קטגוריה זו כוללת הן את ההופעה של

הרב, הן את הציפיות שלו מחברי הקהילה כאשר הם מגיעים לתפילות, לפעילויות קהילתיות או לשיבות. אף על פי שלכאורה טעמו של הרב בבגדים אינו מעניין הקהילה, ההופעה שלו חייבת להיות מותאמת לכללי הצניעות הנהוגים בה. כאשר התנהגותו מתחילה לסטות מקווי היסוד שלו, למשל כשהוא מקדיש תשומת לב מופרזת למראהו החיצוני או משתמש בבושם לפני פגישה עם אחת מנשות הקהילה, הדבר צריך לשמש לו תמרור אזהרה בולט. גם קוד הלבוש של חברי הקהילה עלול לשדר מסרים סותרים. כאשר אישה מגיעה לפגישה עם הרב כשלגופה בגד הדוק, האם זו הצהרה אופנתית או שהיא מנסה להיות מושכת? האם על הרב להעיר לה, והאם הערה כזו תיחשב לפוגעת או - גרוע מזה - סוגסטיבית?

שפה: איך פונים לרב הקהילה? האם הרב יוסף ישראלי מעדיף שיקראו לו הרב ישראלי, הרב יוסף, או סתם יוסי? רבנים רבים גורסים ששימוש בשם הפרטי מעוררת הזדהות וקרבה, אך מנגד, הדבר עלול לגרום לקרבה רבה מדי ולמחיקת הגבולות. רבנים מסוימים עשויים להרגיש כי העובדה שהם פונים לחברי הקהילה בשם הפרטי, בזמן שהם עצמם דורשים שיקראו להם "הרב" משקפת התנהלות לא דמוקרטית ואפילו חסרת נימוס. עם זאת, על הרב להביא בחשבון את הבדל המעמד בין הרב לחבר הקהילה - תחושה קלה של פורמליות חשובה להצבת גבולות.

מתנות: קבלת שירותים מסוימים, תשלום ומתנות היא תחום שדורש היגיון וטקט. תשלום בעבור שירותי דת שאינם במסגרת עבודתו הרשמית של הרב, או בעבור שיעורים מסוימים הוא בהחלט במקום, אך על הרב לוודא שמתנה או שירות מסוים שהוא מקבל אינם חורגים מגבול הנורמה או הטעם הטוב.

חשיפה: זו אולי הקטגוריה המורכבת והעדינה ביותר בתחום חציית גבולות. לעומת אנשי מקצוע העוסקים בתחום בריאות הנפש, רבנים חיים בתוך ה"אקווריום" הקהילתי שלהם, כאשר חלק ניכר מחייהם שלהם שקוף וחשוף לחלוטין. עם זאת, חשוב ליזכר כי הרב ומשפחתו זכאים ומחויבים לפרטיות. נוסף לכך, מידע בדבר בעיותיו האישיות של הרב אינו מועיל לקהילה, ודיון על אודות ההתמודדות הפרטיות שלו עשוי להתקבל כאגואיסטיות: "אני לא מאמינה, הלכתי לדבר

רבנים מוצפים בציפיות: לנחם ולהוכיח, לקרב ולשמור על מרחק, לשבח ולגעור, ועוד.

כדי לשמור על איזון פסיכולוגי ורוחני על הרב להיות מודע לכוחות הפסיכולוגיים המנוגדים הפועלים במקביל בכל סיטואציה נתונה

הרב של נערה ב' עשוי להיות נתון בלחץ עצום בעקבות לידת תינוק חדש במשפחתו, והוא פתאום מוצא את עצמו מחכה בקוצר רוח למפגשים ולשיחות עם הנערה אשר גורמת לו להרגיש צעיר, חופשי ונאה יותר

אנו מוצאים ליבה של

נרקסיסטייות אצל מנהיגים

מוצלחים אשר השתמשו

בכריזמה שלהם כדי להתמודד

עם מטלות מורכבות. אולם

נרקסיסטייות עלולה לגלוש

לפתולוגיה כאשר הצורך

בהאדרה אישית חוסם את כושר

השיפוט ואת יכולת האמפתיה

עם הרב על האלצהיימר של אמא שלי, והוא התחיל לספר לי על היחסים המסובכים שיש לו עם הוריו!"

מגע פיזי

סוגיית המגע פיזי, ה"רוביקון" של הפרת גבולות, מצריכה התייחסות מיוחדת. ראשית יש לציין כי הגדרת גבולות הנגיעה בין המינים - בין שמדובר בלחיצת יד, בחיבוק או בנשיקה קלילה על הלחי - איננה עקבית ומשתנה מרב לרב. לרוב יוגדרו גבולות הנגיעה כפועל יוצא של השתייכות קהילתית: באופן כמעט גורף רבנים אורתודוקסים יימנעו מקשר פיזי עם נשות קהילה, חוץ מלחיצת יד במקרה הקיצוני. רבנים מכל הזרמים יגלו חיבה כלפי גברים במגוון דרכים. גם אם הם טיפוסים "מחבקים" וגם אם הם כאלה המסתפקים בלחיצת יד חברית - עליהם לבחון בצורה זהירה את ההתנהגות הפיזית שלהם. בנקודה זו ראוי להדגיש את ההבדל בין

גם רב בריא ויציב שחווה תקופה אישית קשה עלול ליפול למצב של אינטימיות אסורה עם חבר או חברת קהילה. התקווה היא שהן רבנים, הן חברי קהילה יהיו ערניים דיים כדי לראות את הכתובת על הקיר ולהפנות את הרב לטיפול כדי למנוע הפרת גבולות

"חציית גבולות" ובין "הפרת גבולות": חציית גבולות מתייחסת לכיפוף פרוטוקול התנהגותי כאשר הדבר מתבקש, או להתנהגות שעלולה להיות שלא במקומה, אך בעיקרו של דבר היא מגיעה ממקום של טוב לב, ועשויה אף להועיל; הפרת גבולות, לעומת זאת, מתייחסת להתנהגות מזיקה, נצלנית וחוזרת. מגע פיזי הגולש להתנהגות מינית בלתי

הולמת אינו מתרחש בוואקום; המדרון החלקלק של התנהגות מינית בלתי הולמת מתחיל בדרך כלל בהפרות מינוריות של גבולות. לדוגמה, חברת קהילה מבקשת פגישה פרטית עם הרב; היא והרב משוחחים כמה פעמים בשבוע בטלפון או מתכתבים באי-מייל. הם מתחילים לכנות אחד את השני בשמות חיבה, הרב מתחיל לספר לה על בעיות הזוגיות שלו, נגיעה תמימה הופכת לליטוף, ומכאן קצרה הדרך לפגישת אהבים...

נווד מול צייד

מארי פורטון, בספריה על עבריינות מינית אצל נושאי משרות כמורה, מתארת ספקטרום של סוגי העבריינים הנחלקים לפי דפוסי התנהגות המצביעים על מבנה אישיות. ³ בצד אחד של הספקטרום ישנו ה"נווד" - זה שנעדר יכולת שליטה עצמית גבוהה, והוא נע ונד על הגבול הדק וחווה מפעם לפעם מקרים של "נפילה". בקצה השני מופיע ה"צייד" - עברייני סדרתי וסוציופתי אשר צד את קורבנותיו בכוונה תחילה ואינו חש כל אשמה או בושה. בשני המקרים הפרת הגבולות נראית דומה, אך התדירות והתבנית של העברות מרמזות על אפשרויות שונות של חזרה בתשובה. השתקמות של רבנים לאחר עברות מיניות הנה תחום מורכב במיוחד; יכולתו של הרב לעשות תשובה אמיתית וכנה, להכיר במעשיו, להרגיש אשמה ולהביע סליחה, קשורה למיקומו על הסקאלה שתארה פורטון, ומובן שיש לה זיקה הדוקה להתנהגות העתידית שלו. בצורה כוללת אפשר לומר שרב שמתבייש במעשיו עשוי ליפול לקטגוריה של "נווד", ואילו רב שאינו מסוגל לשלוט בעצמו עלול להגיע למצב של "צייד", בלא כל אפשרות של שיקום. פרמטרים נוספים, כגון מחלות נפש או הפרעת מניה-דפרסיה, עלולים לתרום לאימפולסיביות ולהוביל להפרת גבולות, אך כפי שצינתי קודם, גם רב בריא ויציב אשר חווה תקופה אישית קשה עלול ליפול למצב של אינטימיות אסורה עם חבר או חברת קהילה. התקווה היא שהן רבנים, הן חברי קהילה יהיו ערניים דיים כדי לראות את הכתובת על הקיר, לפעול לסיכול חציית הגבולות בזמן, ולהפנות את הרב לטיפול כדי למנוע הפרת גבולות אשר תוביל לטרגדיה. בנוגע לשלב הבירור והחקירה, די לציין שכאשר עולות האשמות יש לפעול מיד כדי

לשמור על הפרטיות - הן של הקורבן, הן של הרב. במהלך חקירת האמת על הרב המואשם לפעול על פי ההוראות אשר ייקבעו על ידי הקהילה ו/או רשויות אחרות; הנחיות אלו עשויות לכלול צעדים שונים - מליווי צמוד לרב ועד השעיה והרחקה שלו. מובן שבכל מקרה שבו נמצא הרב אשם בעברה מינית, אסור לו להמשיך בתפקידו.

רבנות לומדת

ישיבת "חובבי תורה" בניו יורק מציעה מודל של הכשרה רבנית המשלב ייעוץ מקצועי בתחום הפסיכולוגי, במסלול של ארבע שנים. השקעת הזמן והמשאבים בתחום זה מבוססת על הכרה עמוקה בחשיבותה של מודעות עצמית פסיכולוגית עבור רבנים בתפקידיהם השונים. תהליך הקבלה למסלול ההכשרה לרבנות הוא צעד חיוני בדרך ליצירת מודעות לגבולות. אמנם אין ערובה לכך שגם כלי הסינון הקפדניים ביותר יצליחו לזהות אישיות סוציופתית, נרקיסים ממאיר או התמכרות מינית, אולם תהליכי קבלה מובנים עשויים לאתר מועמדים עם פוטנציאל לבעיות. האתגר שבסילוק תלמידים לא מתאימים מחוויר לעומת הכאב הרב והחורבן שמוותירים אחריהם רבנים אשר מבצעים עברות בעלות אופי מיני בקהילה שלהם. ב"חובבי תורה" התלמידים עוברים תהליכים שונים של ייעוץ, עבודה בשטח, ותרגול אישי ובקבוצות בצורה מובנית. בשנה הראשונה הם מחזדים את תפקידו של הרב ודנים בהתמודדות עם חברי קהילה, בעיותיהם ושאיפותיהם. באמצעות משחקי תפקידים הם בודקים את הציפיות הרבות של חברי קהילה מהרב - אוטוריטה נבונה, הורה ביקורתי, נציג האלוהים, מוחל עוונות, תרפיסט חינוך, חבר, ועוד. אנו מדגישים את ההשלכות שעשויות להיות לציפיות האלה על הפגישות עם הרב, ודנים בגבולות הייעוץ הרבני ובפרמטרים של שמירת סודיות. בשנה השנייה התלמידים לומדים גם על ביקור חולים וכן ייעוץ בנושא משפחה וזוגיות - התחום הנפוץ ביותר שרבני קהילות מתבקשים להתערב בו. בשנה השלישית והרביעית כבר דנים במחזור חיים שלם, מחינוך תינוקות ועד לענייני מוות. נושא הצבת הגבולות שזור לאורך כל שנות הלימוד: כיצד רב צריך לנהוג בעניין התחבטות מינית אצל מתבגרים? אילו סוגים של "העברה" עולים כאשר נפגשים עם

¹ Naomi Mark, Charisma and Narcissism in the Jewish Community, Sh'ma, 37/636, December 2006.

² Thomas G. Gutheil and Glen O. Gabbard, The Concept of Boundaries in Clinical Practice: Theoretical and Risk-Management Dimensions, Am J Psychiatry 150:2, February 1993, pp. 188-196.

³ Marie Fortune, Is Nothing Sacred?, New York, Harper Collins Publisher, 1992; Marie Fortune, Clergy Misconduct: Sexual Abuse in the Ministerial Relationship Workshop Manual

שערוריות מיניות אצל רבנים זוכות כיום להד תקשורת נרחב, ותגובת הקהילות נעות בין הכחשה גורפת והכפשת העבריינים ועד למחאה עיתונאית אנטישמית, אשר מחלישה את האמון ברבנים בכלל. אני מקווה שחשיפת המצבים האלה על מורכבותם תציב בפנינו תקופה חדשה של פתיחות והגינות בכל הנוגע לעוצמה הרבנית ולסכנות הטמונות בה.

סטודנטים, מתבגרים או מבוגרים בכל הקשור למחלות, למוות ולאובדן?

בעבודת השטח הסטודנטים מתרגמים את מה שנלמד בכיתה למצבים אמיתיים בקהילה. מן השנה השנייה ואילך הם מבלים זמן ניכר בקהילות אמיתיות ומתלווים לרבנים בהתמודדויות שלהם בקהילה, בבתי חולים, באוניברסיטאות, ואפילו בקבוצות תמיכה שונות ומגוונות. נוסף לאלה הלימודים כוללים פגישה קבוצתית שבועית עם פסיכולוג או פסיכיאטר, שבה הם יכולים להתעמת עם הבדלי גישה והשקפה, מאבקים פנימיים, עניינים אישיים וכל נושא שהם מעוניינים להעלות. המפגשים מלמדים את הסטודנטים איך לבטא רגשות בצורה קונסטרוקטיבית, אשר תוביל לפשרה או לפתרון מועיל. בהסתכלות רחבה יותר אנו מקווים שהמפגשים של קבוצות הדיון יעודדו את הסטודנטים לפנות לחבריהם מספסל הלימודים כאשר ייתקלו בבעיות, גם אחרי שיסיימו את לימודיהם. מתוך הכרה בכך שהמפתח להצלחת הרבנים הוא התמיכה של נשותיהם, ישיבת "חובבי תורה" מקיימת קבוצת תמיכה חודשית גם לנשים. קבוצה זו מעניקה להן אפשרות לנהל דיונים על מצבן, על חוויותיהן ועל עתידן.

ישיבת "חובבי תורה" אמנם מחנכת ומכינה את הסטודנטים לאתגרים הצפויים להם, אולם אנו יודעים שחלק מה"מוסמכים" יבצעו עברות של הפרת גבולות. כאשר זה יקרה (ולא אם זה יקרה), אנו מקווים שהעברין לא יחפש מפלט בהתבודדות ובפשיעה נוספת, אלא ימצא את הדרך כדי ליידיע קולגה שהוא בצרה. קולגה זה, קרוב לוודאי בוגר של "חובבי תורה", יעניק לו תמיכה וייעץ לחברו לבצע מיד תיקון - להפסיק לחלוטין את מעשיו הבלתי הולמים ולפנות לטיפול מקצועי.

סיכום

מחויבות אמיתית לתפקיד הרבני מציבה אתגרים לא מעטים בפני רבנים מכל הזרמים. לכן מודעות עצמית מפותחת היא המפתח ליציבות ולביקורת עצמית. על רבנים ללמוד לזהות חציית גבולות ואת הדרך להתמודד איתה, וכאשר הם מוצאים את עצמם בסכנת חריגה, עליהם לדעת כיצד לתקן את המעוות ולפנות לטיפול. רבני קהילות זקוקים גם למערכת של תמיכה, מעקב ופיקוח, שתטפל בחריגות הבלתי נמנעות לאורך הדרך.

לחיזוק משנת הציונות הדתית וערכי הפתיחות והכבוד ההדדי

הפעילות המרכזית היום

בתנועה פעילים בהתנדבות גברים ונשים, צעירים, נוער ומבוגרים, רבנים ואנשי אקדמיה, המקדישים מזמנם לקידום ערכי התנועה.

בואו והיו שותפים!!!

neemaney@toravoda.org.il www.toravoda.org.il 05-6072739